GEMEENTE NOARD EAST FRYS LÂN

Memo

Aan	:	Aukje Dijkstra
Van	:	Marcel Terpstra
CC	:	commissie naamgeving
Datum	:	25 mei 2021
Betreft	:	nadere toelichting op reeds gegeven advies over de schrijfwijze Friese woonplaatsnamen
Bijlage	:	
Zaaknr.	:	Z301043-2021

Inleiding
Op 17 mei 2021 heeft de commissie naamgeving geadviseerd over de schrijfwijze van de Friese woonplaatsnamen.

Naar aanleiding van enkele vragen volgt hieronder nog een nadere toelichting op het reeds gegeven advies voor de woonplaatsen Aalsum en Hiaure. Het advies van de commissie voor de Friese schrijfwijze van deze twee woonplaatsen (respectievelijk Ealsum en De Lytse Jouwer) wijzigt hierdoor niet.

Ealsum

Dorpsbelang van Aalsum voert drie historische argumenten aan.

1. De naam van het station Dokkum-Aalsum is historisch erfgoed.

Met dit soort argument zou ook kunnen worden betoogd dat Antwerpen de Franse naamvorm Anvers had moeten behouden, want die naamvorm stond vroeger, toen het Frans in heel België nog de eerste taal was, op het Antwerpse station.

2. De naam Aalsum is bekend van wapendroppingen tijdens de Tweede Wereldoorlog.

Als de officiële naamvorm Ealsum wordt, blijft het dorp precies zo bekend vanwege de wapendroppingen als bij de naamvorm Aalsum. De naam is in zijn Friese vorm Ealsum trouwens eveneens bekend en wel door twee belangrijke schrijvers: Rink van der Velde en Durk van der Ploeg. De eerste is er geboren, de tweede (die nog leeft) is er opgegroeid. De roman De jacht van Durk van der Ploeg speelt grotendeels in Ealsum. Het dorp ontleent dus zijn identiteit deels aan deze Friese schrijvers.

3. De naam Aalsum is verbonden aan de Catharinakerk uit de 13e eeuw.

In de dertiende eeuw was Aalsum, evenals overigens Dokkum, compleet Friestalig. De schrijftaal was toen Latijn. Vanaf ongeveer 1370 tot na 1500 was de schrijftaal in Friesland overheersend Fries. Friestalige plaatsnamen, maar dan in een oudere vorm van het Fries, waren toen de gangbare. Schreef men toen Aelsum, nu is het Ealsum.

De Lytse Jouwer

Dorpsbelang Hiaure voert één historisch argument aan. Dit houdt in dat Hiaure de oorspronkelijke Friese naam zou zijn.

De laatmiddeleeuwse Friese naamvormen zijn Hiouren en Hyowr. Hierbij moet worden bedacht dat de lettercombinatie Hi of Hy in deze naamvormen werd uitgesproken als J. Men sprak dus van Jouren en

Jouwer. In de negentiende eeuw ging men ertoe over de Nederlandstalige vorm Joure te gebruiken. Omdat dit zorgde voor verwarring met de andere plaats van die naam, heeft men er vervolgens voor gekozen om in plaats van Joure Hiaure te schrijven. Door spellingsuitspraak werd Hiaure, wat vermoedelijk in het geheel niet de vooropgezette bedoeling was, vermoedelijk al snel uitgesproken als Hi-aure, wat eigenlijk foutief is.

De Friese vorm van de naam werd in de negentiende eeuw aangepast van (de) Hyouwer tot (de) Jouwer, omdat de naam zo ook werd uitgesproken. Omdat er nóg een (veel grotere) plaats in Fryslân was met dezelfde naam (Joure/De Jouwer), werd in het spraakgebruik Lytse toegevoegd. Zo werd het toen in het Fries De Lytse Jouwer.